

เทศน์เช้า วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ ออกพรรษา เวลาเช้าพรรษานะ เราตื่นตื้นกันเวลาเช้าพรรษา เข้าพรรษารเราจะตั้งใจทำคุณงามความดีกัน แล้ว ๓ เดือน วันนี้วันออกพรรษา เห็นไหม ๓ เดือน ได้สมบุญสมบันใครได้ทำความเพียรมากน้อยขนาดไหน ใครได้ทำคุณงามความดีขนาดไหน

ทีนี้เวลาทำคุณงามความดี เวลาออกพรรษาแล้วพระเขาอาจจะมีความกระทบกระทั่งกัน มีความเห็นสิ่งใดที่มันขัดแย้งกัน เขาจะให้วันนี้เป็นวันขอขมาลาโทษกัน นี่วันขอขมาลาโทษ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ถือเป็นวันสำคัญ เพราะว่าการกินใจกันต่างๆ มันไม่ดี ฉะนั้น เวลากระทำไป คนเรากระทำโดยไม่ตั้งใจ มันไม่ได้ตั้งใจ เราไม่ได้ตั้งใจสิ่งใดเลย แต่ทำไปแล้วด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยความต่างๆ แต่คนที่โดนกระทำเขามีสิ่งใดในใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้วันนี้เป็นวันมหาปวารณา

เราทำความผิดพลาดสิ่งใด ทั้งต่อหน้าและลับหลังก็ดี ทั้งตั้งใจก็ดี ทั้งไม่ได้ตั้งใจก็ดี จะขอขมาลาโทษกัน ขอขมาลาโทษเพื่ออะไร? เพื่อให้มันสะอาดบริสุทธิ์ คำว่า “สะอาดบริสุทธิ์” คือไม่กินใจกัน พอไม่กินใจกัน ถ้าเรามีความผิดพลาดสิ่งใด ต่อหน้าก็ดี ลับหลังก็ดี ขอให้เตือนกัน ขอให้เตือนกัน ตรงนี้สำคัญ ตรงที่ว่าเราคุยกันได้ไง เราคุยกัน เราเตือนกัน เรามีสิ่งใดในหัวใจ เราเคลียร์ปัญหากัน เราเคลียร์แล้ว แล้วหมั่นสังฆมันจะได้เข้มแข็ง เพราะอะไร เพราะต่างคนออกพรรษาแล้วก็จะรู้ดงค่าไป พอรู้ดงค่าไป ใครไปพบสิ่งใด ไปเห็นสิ่งใด เราไปพบสิ่งใด

ดูสิ เวลาหลวงตาท่านเล่าณะ มีพระไปด้วยกัน ๒ องค์ ก็สัญญากันว่าองค์หนึ่งอยู่ในถ้ำ อีกองค์หนึ่งอยู่ข้างนอก องค์ที่อยู่ในถ้ำก็บอกว่าจะอยู่ ๗ วัน พอ ๓ วัน ออกมาแล้ว ออกมาเพราะอะไร เพราะอยู่ในถ้ำแล้วมันไปเจอสิ่งที่เขาตายทั้งกลม เขาออกมา

เวลาถ้าคนมันคุยกันไม่ได้แบบนี้ ดูสิ เขาไปเจอผี ไปเจอสิ่งที่เขามารูกราน พอ ๓ วันก็ออกมาจากปากถ้ำ “ออกมาทำไม ไหนว่าจะอยู่ ๗ วัน”

“อยู่ไม่ได้ อยู่ไม่ได้เลยจริงๆ”

“ทำไม”

“เพราะแผ่เมตตาเท่าไร บอกอย่างไรเขาก็ไม่ยอมรับ”

พระองค์ที่อยู่ข้างนอกเขาบอกอย่างนั้นเราไปลอง

เข้าไปลองก็เจอเหมือนกัน เห็นไหม คำว่า “เจอเหมือนกัน” คือว่าเวลาคนที่จิตใจไม่เสมอกัน ไม่เท่ากัน อีกคนมาบอกว่าเขาไปเจอสิ่งนั้น เจอสภาพแบบนั้น ไอ้คนที่จิตใจเขาไม่ถึงมันก็ไม่เชื่อ มันเป็นไปอย่างนั้นได้อย่างไร มันไม่มีหรอก โลกนี้ไม่มี แต่เวลาเสร็จแล้วเขาก็ไปลองของเขา เขาก็ไปทดสอบของเขา เขาไปเจอเหมือนกัน พอเจอเหมือนกัน มันคุยมันก็เข้าใจ

๑. ประสพการณ์อันเดียวกัน

๒. เวลาคุยกัน แบ่งปันกัน แบ่งปันความรู้สึกรักนึกคิด แบ่งปันประสบการณ์ต่อกัน มันทำได้

นี่ไง สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ตรงนี้ ตรงที่เวลาสิ่งใดที่เราไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เราทำสิ่งใดไปแล้วขอขมาลาโทษ ถ้าขอขมาลาโทษกัน ตักเตือนได้ ถ้าผิดอย่างไรขอให้ตักเตือน ขอให้บอก ถ้าพิจารณาเขาว่าอย่างนั้นไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แทนปาติโมกข์ได้เลยละ คำว่า “แทนปาติโมกข์” ปาติโมกข์นะ ถึงเวลา ๑๕ วัน เราต้องลงปาติโมกข์กันสักที ทบทวนกันว่าในปาติโมกข์ ศีล ๒๒๗ เธอได้ทำหรือเปล่า เธอได้ทำหรือเปล่า คนส่วนใหญ่จะถาม ถามว่าครั้งที่ ๑ นะ เราถามครั้งที่ ๑ ถามครั้งที่ ๒ ถามครั้งที่ ๓ เราก็อธิสาธิตสาธิตกันมา ว่าศีลบริสุทธิไหม มันถูกต้องดีงามไหม แต่มหาปวารณาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้ทำแทนปาติโมกข์

ฉะนั้น ทำแทนปาติโมกข์ แล้ววันนี้วันมหาปวารณา พระก็จะปวารณากัน พวกเราชาวพุทธใช้ไหม เรามาทำบุญกุศลกันทั้งพรรษา สิ่งใดที่มันรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำสิ่งใดไปแล้วมันเป็นบาปเป็นกรรม เป็นบาปเป็นกรรมนะ เห็นไหม เรามา เราปรารภความดี เรามาปวารณานบุญกุศล แต่เราทำไปด้วยความไม่รู้ ทำไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ วันนี้ก็ขอขมาลาโทษไหม คำว่า “ขอขมาลาโทษ”

เวลาผู้ที่ปฏิบัติ คนที่ปฏิบัติจิตยังไม่เข้าไปถึงที่สุด จิตมันไม่เข้าถึงตัวเอง มันก็บอกว่าไม่เป็นไร วิทยาศาสตร์มันก็มีเท่านี้ พิสูจน์ได้ ของพิสูจน์ได้เราก็ก็นึก แต่คนที่ภาวนานะ เวลาภาวนา

ไป เข้าไปถึงธรรม ไปเห็นสิ่งต่างๆ มันต่อต้าน เวลาภาวนาไป ไปเห็นพระพุทธรูป เห็นต่างๆ มันจะมีแรงต้าน มันมีแรงขับ มันมีการดิเียน มันมีต่างๆ นี่มันเวรกรรมของเก่าๆ มาทั้งนั้นแหละ สิ่งนี้เพราะอะไร เพราะเราปล่อยมาไง เราทำสิ่งใดไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แล้วก็ถือว่าสิ่งนั้นมันไม่เป็นไร สิ่งนั้นเราทำแล้วเรานึกไม่ได้ เรานึกไม่ได้ เราไม่รู้ไม่ได้ มันก็สะสมมาๆ พอสะสม มันเป็น พันธุกรรม

เราเจ็บไข้ได้ป่วย เห็นไหม คนเรา พันธุกรรมของแต่ละคน เวลามันเป็นพันธุกรรมเออ มันเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะพฤติกรรมความเป็นอยู่มันเจ็บไข้ได้ป่วย หมอเขาบอกเลย เจ็บไข้ได้ป่วย เพราะเหตุใด

จิตใจของคนที่มีมานะ จิตนิสัยของคนมันเป็นขั้นเป็นตอนมา เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ทำดีทำชั่วมันก็สะสมมาๆ จิตใจของคนที่ดี ภาวนาไป เขาปลอดโปร่ง เขาภาวนาไปเขาสะดวกสบายของเขา ขิปปาภิญญา ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย โอ้เราปฏิบัติของเราดูโง่มาเกือบเป็นเกือบตาย ทำไมมันติดขัดไปหมดเลย ติดขัดนี้ติดขัดโดยชาติปัจจุบันนี้นะ แต่คนที่เขาหัดภาวนาไป

มีคนมาปรับทุกข์เรื่องนี้เยอะ ทั้งพระ ทั้งโยม เวลาจิตใจมันจะภาวนา คิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็ต่อต้าน คิดถึงครูบาอาจารย์ก็ต่อต้าน มีพระมาหาเรา เวลาพูดไปน้ำตาไหล ผมก็เคารพนะ เขาบอกเขาก็เคารพครูบาอาจารย์ เคารพหลวงปู่มัน เคารพครูบาอาจารย์ของเรา ผมก็เคารพของผม แต่ทำไมจิตมันลงไปแล้วมันต่อต้าน มันดิ้นนินทา แล้วจะแก้อย่างไร จะแก้อย่างไร

เราถึงบอกว่าอย่างนี้เราก็ต้องขอขมาลาโทษ เพราะมันเป็นอดีตใจ มันเป็นประวัติศาสตร์ ใครสามารถไปแก้ประวัติศาสตร์ได้ไหม ประวัติที่เราทำไว้ ประวัติศาสตร์เราไปแก้ได้ไหม เราจะแก้ได้ปัจจุบันนี้กับอนาคตที่เราจะตั้งใจทำความดีของเรา สิ่งใดที่ผิดพลาดขึ้นไปเราจะไม่ทำ แต่ประวัติศาสตร์มันก็เป็นประวัติศาสตร์ ที่นี้ประวัติศาสตร์มันก็เป็นพันธุกรรมในจิตนี้ไง ประวัติศาสตร์ สิ่งที่ยึดมั่นซบสมมามันก็เป็นพันธุกรรมในใจเรานี้ไง ความรู้สึกนึกคิดของเรานี้ไง แล้วพอไปเจอสิ่งใดมันต่อต้าน คำว่า “ต่อต้าน” ต่อต้านไปแล้วใครได้ประโยชน์ล่ะ ไปต่อต้านพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มันจะได้ประโยชน์อะไร

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรินิพพานไปแล้ว สังฆกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรลุลหรรณขึ้นมา

พระสงฆ์ๆ ก็ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มีดวงตาเห็นธรรมก็เป็นอริยสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย ท่านก็สมบูรณ์ในตัวของท่าน ท่านก็เป็นคุณงามความดีของเรา เราเป็นชาวพุทธ เราระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นรัตนตรัย เป็นที่พึ่ง เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา เราไปต่อต้านแล้วพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์จะเดือดร้อนไหม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันจะมีความเศร้าหมองไปไหม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ก็สมบูรณ์อยู่อย่างนั้น เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ มีอะไรไปทำให้หวั่นไหวได้ มันสมบูรณ์ในตัวมันเองอยู่แล้ว พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เราเป็นชาวพุทธ

ฉะนั้น สิ่งที่เราไปต่อต้านมันก็เสียผลประโยชน์ของเราไง สิ่งที่ยึดต่อต้านก็กิเลสตัณหา ความทะยานอยากมันถือตัวถือตนว่ามันเก่ง ถือตัวถือตนว่าเป็นสุดยอดของคน ทั้งๆ ที่มันโง่ นี่ พญามารมันเป็นแบบนั้นนะ แล้วไปต่อต้านๆ ใครได้ประโยชน์ ใครเสียประโยชน์ล่ะ? ก็ไอ้ตัวเรานี่แหละ ไอ้หัวใจของเราที่แหละ ไอ้ใจของเรามันโดนกิเลสตัณหาความทะยานอยากปกคลุมอยู่ มันถือว่ามันเก่ง มันแน่ มันยอดคน แล้วมันก็ไปเที่ยวต่อต้านเขา ไปเที่ยวจับผิดเขา ไปเที่ยวติเตียนเขา แล้วมันก็ไปกว้านเอาบาปเอากรรมมาใส่หัวใจของมัน มันทำตัวมันเอง มันไม่รู้ตัวมันเองเลย ใจ

ฉะนั้น เวลามันต่อต้านพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ใครจะเสียผลประโยชน์ล่ะ? ก็เรา ก็ผู้ที่ไปทำมันเสียผลประโยชน์ ไอ้หัวใจเรานี้แหละ เห็นไหม คูสิ มโนกรรม เราจะคิดสิ่งใด ทำสิ่งใด ถ้าใจมันไม่คิดก่อนมันทำได้ไหม จะมาวัด ไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อ ไม่มีเจตนา มันจะพารา่างกายนี้มาได้ไหม

มันก็ลากร่างกายนี้มา เพราะมโนกรรมนี่ไง เพราะความพอใจใจ หัวใจมันเรียกร้อง ถ้าหัวใจมันเรียกร้อง หัวใจมันศรัทธา หัวใจมันมี มันก็ลากมาไง มันก็ลากให้ร่างกายมา ทำบุญกุศลก็เพราะมโนกรรมๆ

แล้วมโนกรรม ถ้าอวิชา กิเลสตัณหาความทะยานอยากครอบงำมันอยู่ ก็ของแค่นี้ เรามาวัดมาวา เราขึ้นมาเพื่อบุญกุศลของเรา เราระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึกของเรา แต่ทำไมจิตใจมันเป็นแบบนี้

เวลาชาวโลกที่จิตใจเขาไม่ศรัทธา เขาติณนินทาพวกเรานะ ติณนินทาคนที่ไปวัดว่าไอ้พวกไปวัดมีปัญหาทั้งนั้นแหละ...ก็มีจริงๆ ก็มีปัญหาก็เพราะมีความไม่รู้ในใจนี้ไง มีปัญหาเพราะว่ามันทุกข์ มีปัญหาเพราะเกิดมาเป็นคน เป็นสัตว์ประเสริฐ

สัตว์ประเสริฐ คุณติ ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด เทวดา อินทร์ พรหมยังต้องมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

เราก็เป็นสัตว์ ๒ เท้า เราก็เป็นสัตว์ประเสริฐ สัตว์ประเสริฐมันจะหาอยู่หากินแต่เรื่องทางโลกใช้ไหม มันจะหาอยู่หากินด้วยปัจจัยเครื่องอาศัยนี้ใช้ไหม มันไม่มีคุณธรรมในหัวใจมันใช้ไหม มันไม่หาสิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ในใจเลยหรือ มันไม่หาความสุขอันยั่งยืน ความสุขอันยั่งยืนมันไม่ตกอยู่ใต้ไตรลักษณ์ มันไม่ตกอยู่ใต้การเปลี่ยนแปลง ความสุขที่มันจะหาขึ้นมาได้จากที่หัวใจมันล้มลุกคลุกคลาน เราเป็นสัตว์ประเสริฐ เราแสวงหาด้วยบุญกุศลนะ

คนมีบุญกุศลทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาด้วยสัจจะ คนที่มีคุณธรรมอยู่ทางโลกก็ประสบความสำเร็จทางโลก จะล้มลุกคลุกคลานบ้างมันก็ล้มลุกคลุกคลานเป็นอนิจจัง มันก็ขึ้นมาได้เพราะมันมีสัจจะ คำว่า “มีสัจจะ” มันมีต้นมีปลาย สัจจะคือมันมีความมั่นคง สัจจะมันไม่ล้มเหลว คือว่ามีเป้าหมาย ไม่ใช่คนอ่อนแอ คนไม่เอาไหน คนผัดวันประกันพรุ่ง พอมาปฏิบัติก็ปฏิบัติผัดวันประกันพรุ่งไป เห็นไหม ถ้าคนมีสัจจะ มีบารมี มันมีบารมีตั้งแต่นั้นไ้แล้วมันมาจากไหนล่ะ? มันมาจากหัวใจเรานี้แหละ

ฉะนั้น เวลานั้นนะ เราก็บอก “เรามาทำบุญทั้งนั้นแหละ ทำบุญเสร็จแล้วก็ได้บุญสิ ต้องมาขอโทษใคร ต้องมาขอโทษใคร”

ถ้าคิดอย่างนั้นนะ เราไม่เห็นความผิดพลาดของเราไง เราไม่ได้ขอโทษใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นถึงศาสดา มีฤทธิ์มีเดช เวลาคนเขาจ้างคนมาค้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พวกคนที่ไม่เห็นด้วย “หัวโล้น” สมณะหัวโล้นต่างๆ ท่านมีฤทธิ์มีเดช ท่านทำทุกๆ อย่างได้เลย ถ้าไปทางโลกนะ ท่านใช้ฤทธิ์ใช้เดช คนคนนั้นจะมาระรานท่านไม่ได้เลย ท่านไม่ต่อแยะเลย จนพระอานนท์ทนไม่ไหวนะ พระอานนท์บอกว่าหนีเถอะ หนีเถอะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “อานนท์ ถ้าเราหนีไปข้างหน้า แล้วข้างหน้าเขาค่า
อีกจะทำอย่างไรละ เราหนีต่อไปแล้วหนีไปไหนละ”

เห็นไหม เราอยู่กับโลก หัวใจของสัตว์โลก โลกธรรม ๘ ดินนินทามันมีอยู่ทั่วไป เขาติ
นินทาด้วยใจของเขาที่เป็นโลกนะ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิ์มีเดช ทำได้ทุกๆ
อย่างเลย แต่ไม่ทำ เพราะอะไร เพราะว่าทำให้เขาเข้าใจไม่ได้ไง ทำให้เขาบรรลุนิพพาน ให้เขาเห็น
สังขารความจริงมันเป็นไปได้ไง

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิ์มีเดชทำได้ทุกๆ อย่างเลย แต่ท่านกลับอ่อน
น้อมถ่อมตน อ่อนน้อมถ่อมตนสำหรับสิ่งที่มันเป็นแรงต่อต้านนะ แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนา อุบาย
ไฉน อุบายการแนะนำ อุบายการสั่งสอน ถ้าเรามีทิฐิของเรา เราว่าของเราถูกต้อง ท่านจะมีข้อมูล
จะมีเหตุการณ์ที่มาเทียบเคียงว่าของเราไม่ใช่ ท่านจะมีอุบายให้เราเปรียบเทียบว่าความคิดเรา
เป็นความคิดที่สกปรก ท่านจะมีอุบายมาบอกเรานะ มีอุบายเสนอมานะ ให้เราได้เทียบเคียง ถ้าเรา
เทียบเคียง นั่นคืออะไร? ดวงตาเห็นธรรม ถ้าดวงตาเห็นธรรม ใครเป็นคนเห็นละ

แต่ถ้าเราบอกว่า “เราจะต้องไปขอโทษใคร เรานี้สุดยอดคน” นั่นละมันปิดตา มันไม่สำนึก
ตัวเองไง แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการขึ้นมัจฉาอาพาธมาเทียบเคียง นี่
เวลาเขาเปิดตาของเขา

ธรรมในพระไตรปิฎกมีมหาศาลเลย พวกเดียรถีย์นิครนถ์ต่างๆ เวลาเขาถือลัทธิต่างๆ มา
เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ โอ๊ย! เวลาเขาเปิดตานะ เขากราบแล้วกราบเล่า
เปรียบเหมือนคนที่หงายของที่คว่ำอยู่ให้หงายขึ้น ภาษนะที่มันคว่ำอยู่ ฝนตกแดดออกมันไม่ได้
อะไรเลย จิตใจที่มีทิฐิมานะมันเก่งอยู่คนเดียว มันเก่งๆ ไม่ได้ทำอะไรเลย มันต่อต้านไปหมด มัน
ไม่ได้ทำอะไรเลย

แต่ถ้าวันไหนมันหงายภาษนะของมันขึ้นมา ฝนตกมันก็ได้น้ำ หงายภาษนะขึ้นมา กราบ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เปรียบเทียบว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถหงาย
ของที่คว่ำอยู่ให้หงายขึ้นมาได้ ถ้าหงายของที่คว่ำอยู่ให้หงายขึ้นมาได้ เขาจะได้ประโยชน์ของเขา
นี่ก็เหมือนกัน เราหงายหัวใจเราขึ้นมา เราอ่อนน้อมถ่อมตน

“แล้วจะไปขอโทษใคร ไม่ได้ทำอะไรผิดเลย”

รู้หรือว่าได้ทำอะไรผิด จิตใจมันไม่แลบเลยหรือ มันไม่คิดอะไรนอกเรื่องนอกราวเลย หรือ ถ้ามันแลบ มันคิดนอกเรื่องนอกราว นั่นละ นั่นละมโนกรรมมันสำคัญกว่ากายกรรม วาจากรรม

กายกรรม ทำร้ายเขาๆ คนมันทำร้ายเขามันทำร้ายเพื่ออะไร? ทำร้ายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นั่นเรื่องหนึ่ง แต่มันทำร้ายเขามันต้องคิด ถ้ามันไม่คิดมันจะวางแผนได้อย่างไร มันไปทำร้ายเขา วาจากรรมที่พูดออกไป ใครเป็นคนสั่ง แล้วมันมาจากไหน? มาจากมโนกรรม แล้วมโนกรรมมัน แลบบ่อยๆ อยู่อย่างนี้ แล้วบอกว่าไม่ได้ทำอะไรผิดเลยหรือ

ถ้ามันไม่ได้ทำอะไรผิด นั่นละมันจะเป็นเวรเป็นกรรม นั่นละมันจะเป็นพันธกรรมของจิต นั่นละมันจะเป็นจรตนิสัยไป แล้วเวลาไปเกิดภพใดชาติใด เราก็มารู้ใจนะ “ผมก็รักของผมนะ” พระมหาเราหลายองค์มาก ร้องไห้ เขาก็รักหลวงปู่มัน เขาก็รักครูบาอาจารย์ แต่เวลากวาวไป พอมีครูบาอาจารย์ มันต่อต้าน มันติ โอ้โฮ! เขาเสียใจ

คือจริงๆ เจตนาปัจจุบันมันรู้ เพราะเราเห็นภาวะสังคม เรารู้ เรายอมรับ แต่ใจจิตได้สำนึกนี้ ไอ้ที่เราคุมไม่ได้นี้ ไอ้ความรู้ที่มันดันออกมา มันโง่ดี มันโง่ดีตลอด แล้วเขาถามวิธีแก้

วิธีแก้ เราบอกว่า มันเป็นประวัติศาสตร์ มันในอดีต เราจะไปแก้ตรงไหนละ แต่ในปัจจุบันนี้เราสำนึกแล้ว ถ้าเราสำนึกแล้วให้ขอขมาลาโทษ รตนตฺตเย ปมาเทนฯ พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะว่าอดีตชาติเราไปสบประมาท เราไปแลบถึงใครก็ไม่รู้ เพราะพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ รตนตฺตเย ปมาเทนฯ ขออภัย บัดนี้ ปัจจุบันนี้สำนึกได้แล้ว ถ้าการขออภัย การขอขมาลาโทษมันจะแก้ได้ไหมละ? มันแก้อดีตไม่ได้ใช่ไหม แต่คนสำนึก คนสำนึกผิด เห็นไหม

วันนี้วันมหาปวารณาไง เพราะอะไร เพราะพระเจ้าสำนึก ถ้าพระเจ้าสำนึกได้นะ เวลาคำปวารณา ถ้าต่อหน้าก็ดี ลับหลังก็ดีที่ได้ทำผิดพลาดพลั้งไป ขออภัยต่อกัน แล้วดักเตือนกันนะ ถ้าผมผิดสิ่งใดให้เตือนๆ ผมสิ่งใดให้บอกๆ ถ้าใจเป็นธรรมมันบอกได้ไง

ถ้าใจเป็นโลกนะ ผู้มีอำนาจไปบอกมันสิ ทำก็ทำเป็นพอพิธีไง ทำพิธีกรรมเพราะพิธีมันมี ใช่ไหม แต่ผู้มีอำนาจไปบอกมันสิ ไปออกวัดเลยนะ ไม่ให้อยู่ มันจะครองวัดเลย แล้ววัดนี้เป็นวัดของใครละ วัดนี้เป็นสมบัติสาธารณะ วัดนี้เป็นของโลก โลกสร้างมา บ้างยัยเครื่องอาศัยต่างๆ โลกหามา หามาเพื่อประโยชน์กับสังคมนะ

นี่พูดถึงว่าทำไมเราถึงต้องทำปวารณา ทำไมเราต้องขอขมาใจ ถ้าไม่พูดอย่างนั้น “อู๊ย! ก็เพิ่งมาวัดเดี๋ยวนี้ ให้ขอขมา จะไปขอขมาใคร ก็ไม่ได้ทำอะไรผิดเลย ไม่ได้ทำอะไรเลย ไปขอขมาใครล่ะ”

แต่เวลามันให้ผลนะ จิตที่มันให้ผล มันทุกข์ มันเป็นไฟสุมขอน มันเผาอยู่กลางหัวใจ หน้าขึ้นอกตรม หน้าขึ้นบาน หัวใจนี้กลัดหนอง เราทำของเราเพื่อเหตุนี้ไง ขอขมาลาโทษด้วยสติปัญญา ด้วยหัวใจของเราเอวัง